

EL LLENGUATGE

Un cop l'any

L'ús de les preposicions davant certes designacions de temps ha originat sempre nombroses vacil·lacions. Cal convenir que la complexitat d'aquestes designacions fa difícil de reduir-les a un esquema clar i precís, però bé podem dir que, en general, l'ús modern, en els textos normalitzats, tendeix, sempre que és possible, a l'eliminació d'aquestes preposicions. Així, per exemple, la Gran Enciclopèdia Catalana, que conté tants milers de referències històriques, prescindeix sistemàticament de la preposició *a* davant les designacions d'anys i de segles en què va tenir lloc tal o tal esdeveniment: *El 985* (ara farà mil anys) *Barcelona* *sofrí la devastadora invasió d'Àlmansor... El 1266 i el 1268 Jaume I* *traspassà a Barcelona el dret de nomenar els consells, Barcelona esdevingué el segle XIII residència habitual de la cort...*

Un cas concret, d'ús de la preposició davant una designació temporal, que podem considerar ben fixat i normalitzat des de fa temps, és el de l'absència de la preposició *a* davant grups com *l'hora, el dia, la setmana, el mes, l'any, etc.*, quan indiquen el període de temps en què té lloc regularment, una més o més vegades, una acció determinada. Bori i Fontestà ja ho deia així: *Cada dia surt el sol i plou set cops la setmana* («La terra de Xauxa», dins *El Trobador català*). I, és clar, al Diccionari Fabra

trobem nombrosos exemples d'aquest cas, resolt sense la preposició: *Guanya mil pessetes el mes* (*guanyar*), *Li concedexo que surti tres vegades la setmana* (*concedir*), *El bolquem tres cops el dia* (*bolcar*), *Que té lloc dues vegades l'any* (*biannual*), *Tinc llibre dues vegades la setmana* (*vegada*), *Menjar tres cops el dia* (*menjar*), *El just peca set vegades el dia* (*pecar*). És cert que hi trobem també dos exemples, a *caure* i a *combregar*, que contradiuen la norma que estableixen tots els altres: *El just cau set vegades «a» dia* i *Combrega una vegada «a» l'any*. Però semblen atribuïbles a un lapsus i podem observar, d'altra banda, que en la reproducció que ha fet el Diccionari de l'Enciclopèdia del primer d'aquests dos exemples hom ha eliminat la preposició.

En aquestes frases, en lloc dels grups *el dia, el mes, l'any, etc.*, es pot dir també *cada dia, cada mes, cada any, etc.*, és a dir, amb l'indefinit *cada* en comptes de l'article. I, és clar, cal recórrer a aquest indefinit davant els conjunts plurals *dos dies, tres mesos, deu anys, etc.* *un cop cada dos dies, una vegada cada tres anys*.

Albert Jané